

Sivistysvaliokunnan mietintö 3/1995 vp

Hallituksen esitys oppilaan erottamista oppilaitoksesta ja koulunkäynnistä pidättämistä koskevien muutoksenhakusäännösten muuttamisesta

Eduskunta on 30 päivänä toukokuuta 1995 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi otsikossa mainitun hallituksen esityksen 23/1995 vp.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina ylitarkastaja Riitta Kaivosoja opetusministeriöstä, lainsäädäntöneuvos Arja Manner oikeusministeriöstä, hallitusneuvos Ritva Viljanen sisäasiainministeriöstä, nuorempi hallitussihteeri Pia-Liisa Heiliö sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöstä, ylijohtaja Samuel Lindgren opetushallituksesta, ylituomari Oiva Riihimäki Hämeen lääninoikeudesta, lakimies Eeva-Riitta Pirhonen Suomen Kuntaliitosta ja toiminnanjohtaja Anja Lehtijärvi Koulu- ja nuorisoyhteistyön keskusliiton vanhempien liitosta.

Lisäksi valiokunta on saanut kirjalliset lausunnot Opetusalan Ammattijärjestö OAJ:ltä, Suomalais-Venäläiseltä koululta, Helsingin ranskalais-suomalaiselta koululta, Anna Tapion koululta, Yksityskoulujen liitolta, Suomen musiikkioppilaitosten liitolta, Suomen Ammattiin Opiskelevien Keskusliitto SAKKI ry:ltä ja Suomen Lukiolaisten Liitolta.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kymmentä eri lakia siten, että oppilaan erottamista oppilaitoksesta ja koulunkäynnistä pidättämistä koskevissa asioissa muutosta haetaan lääninhallituksen tai opetushallituksen sijasta lääninoikeudelta. Lisäksi oppilaan erottamista koskevaa asiaa ei enää alistettaisi lääninhallituksen tai opetushallituksen vahvistettavaksi.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettuja tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

Valiokunnan kannanotot

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Näin ollen valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä.

Valiokunta toteaa, että tilanteissa, joissa oppilaan erottamista tai koulunkäynnistä pidättämistä koskeva asia tulee valitusasiana lääninoikeuden käsiteltäväksi, on kysymys äärimmäisestä toimenpiteestä. Sitä ennen kouluyhteisössä käytetään kaikki muut mahdolliset keinot vaikean tilanteen ratkaisemiseksi. Koulun oppilashuolto on yksi keskeinen tekijä oppilaiden ja kouluyhteisön ongelmatilanteiden selvittämisessä.

Valiokunta pitää tärkeänä, että kaikin mahdollisin keinoin pyritään tilanteet jo kouluyhteisössä joustavasti ratkaisemaan niin, että tilannetta tarkastellaan erityisesti lapsen kokonaisedun näkökulmasta ja ratkaisussa otetaan huomioon myös lapsen etu.

Valiokunnalle on asiantuntijakuulemisen yhteydessä esitetty, että lääninoikeudessa tulisi olla asiantuntijajäsen käsiteltäessä oppilaan erottamista ja koulunkäynnistä pidättämistä koskevia asioita. Lääninoikeuslain (1021/74) 11 §:ssä olevat asiantuntijajäsentä edellyttävät asiat lääninoikeudessa ovat kuitenkin luonteeltaan vapautusasioita koskevia asioita ja oppilaan määräämisasioita erottamista ja koulunkäynnistä pidättämistä koskevat asiat soveltuvat huonosti lääninoikeuslain 11 §:ään.

Valiokunta kuitenkin edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, että selvitetään, onko tarkoituksenmukaista ulottaa lääninoikeuslain 11 §:ssä tarkoitettu asiantuntijajärjestelmä oppilaan erottamista ja

koulunkäynnistä pidättämistä koskeviin asioihin lääninoikeuksissa.

Musiikkioppilaitoslaki

Laki musiikkioppilaitoksista (516/95) annettiin 7.4.1995. Sen 16 §:n mukaan oppilaan erottamista koskevaan päätökseen haetaan muutosta lääninhallitukselta. Opetusministeriöltä saadun selvityksen perusteella valiokunta katsoo, että myös musiikkioppilaitoksissa mahdolliset valitukset erottamispäätöksistä käsiteltäisiin lääninoikeuksissa. Musiikkioppilaitoksista annetun lain 16 §:n 2 ja 3 momenttia tulisi tämän vuoksi

muuttaa siten, että musiikkioppilaitoksissa opiskelevien oppilaiden erottamisesta muutosta voitaisiin hakea lääninoikeudelta samalla tavoin kuin muutosta haetaan muissakin oppilaitoksissa opiskelevien oppilaiden erottamista koskevaan päätökseen.

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

*että hallituksen esitykseen sisältyvät 1.—10. lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomina ja
että hyväksyttäisiin näin kuuluva 11. lakiehdotus:*

11.

Laki

musiikkioppilaitoksista annetun lain 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan musiikkioppilaitoksista 7 päivänä huhtikuuta 1995 annetun lain (516/95) 16 §:n 3 ja 4 momentti seuraavasti:

16 §

Opiskeluoikeuden eväämistä koskevaan päätökseen voivat opiskelija ja hänen huoltajansa hakea muutosta valittamalla lääninhallitukseen ja opiskelijan erottamista koskevaan päätökseen valittamalla lääninoikeuteen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista noudattaen muutoin, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään. Valitukset tulee käsitellä kiireellisinä.

Varoituksen antamisesta opiskelijalle ja 3 mo-

mentissa tarkoitetuista lääninhallituksen ja lääninoikeuden päätöksistä ei saa valittaa. Asetuksella voidaan säätää, mistä muista tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella tehdyistä päätöksistä ei saa valittaa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1995.

Haettaessa muutosta päätökseen, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä 14 päivänä kesäkuuta 1995

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Ala-Harja, varapuheenjohtaja Gustafsson ja jäsenet Karjalainen, Korteniemi, Krohn, U-M. Kukkonen,

Laakso, Lapintie, M. Markkula, A. Ojala, Räsänen, Suhola, Tahvanainen, Takkula, Tulonen ja Vehviläinen sekä varajäsen J. Kukkonen.